

31. března 2017

**STUDIE PROVEDITELNOSTI NA
REALIZACI ZAŘÍZENÍ K VYUŽÍVÁNÍ
ZBYTKOVÝCH SMĚSNÝCH
KOMUNÁLNÍCH ODPADŮ NA ÚZEMÍ
OLOMOUCKÉHO KRAJE**

MANAŽERSKÉ SHRUTÍ

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

MANAŽERSKÉ SHRNU TÍ

1. VÝCHOZÍ STAV

Cílem Studie je nalézt odpověď, za jakých technických, environmentálních, finančních, ekonomických a právních podmínek je možná realizace Zařízení na využívání zbytkových směsných komunálních odpadů (dále jen Zařízení a SKO) na území Olomouckého kraje (dále jen OK) s předpokladem, že Zařízení bude primárně zpracovávat odpady od členů Spolku, obcí OK, případně jakým způsobem zajistit využívání zbytkových směsných komunálních odpadů vznikajících na území OK.

Současný stav je určen vysokou mírou skládkování a energetickým využíváním části SKO v SAKO Brno.

V SAKO Brno bylo v roce 2015 využito méně jak 10 % SKO z OK při 93% využití maximální kapacity ZEVO, která činí 248 000 tun odpadu ročně.

Z hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR za rok 2014 vyplývají průměrné náklady v OK na sběr, svoz a odstranění SKO ve výši 2 191,7 CZK/t, z toho náklady na odstranění SKO jsou 1 128,3 CZK/t.

Dosavadní stav není udržitelný a od roku 2024, s ohledem na zákaz skládkování směsného komunálního odpadu, ani právně možný.

2. DEFINICE MNOŽSTVÍ ODPADU PRO PROJEKT

V rámci Studie bylo nutné stanovit množství SKO z obcí a měst OK, které bude v rámci Projektu předáváno Dodavateli ke zpracování. Podíl SKO produkovaný obcemi na celkové produkci SKO zůstává téměř konstantní a pohybuje se okolo 76 %. Podíl využitelného odpadu z obcí v Projektu byl stanoven na 90%, jelikož některé okrajové oblasti OK mohou spadat do spádové oblasti zařízení v jiných krajích.

Na základě těchto dat bylo ve spolupráci se Spolkem definováno množství SKO **na 100 000 tun ročně. Finální množství SKO pro Projekt musí být založeno na objemu SKO, který se obce a města zaváží do Projektu finálně smluvně předat.**

3. PŘEKLÁDACÍ STANICE A ZAŘÍZENÍ

Stávající síť pro nakládání s odpady se sestává primárně ze skládek s krátkými vzdálenostmi přepravy z obcí na nejbližší skládku. Svoz odpadu na překládací stanice a následná přeprava odpadu ke koncovému Zařízení představuje zásadní změnu oproti současnému stavu. Vybudování překládacích stanic je klíčovým předpokladem pro ekonomicky udržitelné odpadové hospodářství v OK po roce 2024. V současnosti je plánována výstavba sítě sedmi překladišť, které jsou navrženy v lokalitách Olomouc, Přerov, Prostějov, Hranice, Medlov, Zábřeh a Jeseník. **Vybudování sítě adekvátních překladišť odpadu je zásadní podmínkou pro realizaci Projektu.**

Spolek, ani jeho členské obce v tuto chvíli nedisponují žádným Zařízením pro využití SKO, ani žádnou lokalitou, kde by bylo možné realizovat výstavbu Zařízení na využití SKO. Toto Zařízení bude muset zajistit v rámci Projektu Dodavatel, ať již výstavbou nového Zařízení, nebo využitím stávajících Zařízení mimo území OK.

4. TECHNOLOGICKÉ KONCEPTY

Z komunikace se Zadavatelem a historického vývoje v ČR a okolních státech vycházejí tyto následující technologické koncepty Zařízení, které jsou uvažovány ve Studii:

- Plazmové zplyňování s následnou výrobou etanolu (Plazma);
- Přímé energetické využívání odpadu (ZEVO);
- Mechanicko-biologická úprava (MBÚ) a následné využití tuhého alternativního paliva (TAP);

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

- Mechanicko-tepelná úprava a následné využití TAP (MTÚ)

Koncepty MBÚ a MTÚ jsou rozdílné v přístupu k biologické frakci. Obě však produkují TAP, které musí být energeticky využito ve spalovacím zdroji vhodném pro TAP. Environmentální přínosy konceptu plazmového zplyňování a přímého energetického využívání odpadu jsou nesporné a v případě, že se objeví realistická varianta možné aplikace těchto metod na území OK, tak by Spolek, respektive Zadavatel, měl zvážit i tyto technologické koncepty.

Jednotlivé technologické koncepty byly zhodnoceny s využitím environmentálních, finančních a ekonomických, technických a socio-ekonomických kritérií v multi-kriteriální analýze (MKA).

5. DÉLKA TRVÁNÍ PROJEKTU

Délka smluvního vztahu musí být nastavena tak, aby umožnila soukromému sektoru v případě realizace organizační variantou Smluvního partnerství s privátním sektorem splacení investice do zařízení s přiměřenou návratností. Na druhou stranu čím delší bude smluvní vztah, tím méně jsou odhadnutelná rizika, která mohou nastat v budoucnosti, a která mohou mít vliv jak na veřejný, tak na privátní sektor. **Z pohledu veřejného sektoru budou rizika ošetřena lépe, když budou smluvní vztahy kratší. Smluvní vztah však musí být tak dlouhý, aby bylo možné splatit a odepsat případnou investici do Zařízení při sociálně únosném poplatku na bráně Zařízení (dále jen Poplatek na bráně). Předpokládá se, že délka smluvního vztahu bude výstupem jednání v rámci koncesního dialogu v rámci očekávaného rozpětí 15-30 let s tím, že i horizont 15 let trvání provozní fáze Projektu může být dostatečný pro splacení investice s nižší kapitálovou náročností.**

6. FINANCOVÁNÍ

V rámci Studie bylo rovněž posouzeno, zda je dané pořízení služby využití SKO, případně i s pořízením nového Zařízení finančně dostupné, a následně, která možnost realizace bude výhodnější, a to jak z hlediska ekonomických nákladů a výnosů (kvantitativní stránka), tak i ostatních dopadů kvalitativního charakteru. Oba aspekty jsou zachyceny prostřednictvím kritérií finanční dostupnosti (termín „Affordability“) a hodnoty za peníze (termín „Value for Money“, „VfM“). V rámci variant financování projektu se v této Studii neuvažují žádné provozní ani investiční dotace. V úvahu připadají následující možnosti financování:

Projektové financování	Korporátní financování	Municipální financování
• Dodavatel sám financuje investice potřebné pro výstavbu příslušné infrastruktury• Financování z větší části formou úvěru a z menší části formou kapitálové investice podílníků projektové společnosti dodavatele	• Dodavatel sám financuje investice potřebné pro výstavbu příslušné infrastruktury• Dodavatel je připraven financovat veškeré investice z vlastních prostředků	• Využití vlastních lidských zdrojů, organizačních schopností a know-how při výstavbě a provozu potřebného Zařízení• Financování je zajištěno úvěry od komerčních bank

V případě projektového financování finanční instituce neposkytnou prostředky na Zařízení, které je po technologické stránce rizikové, například protože neexistuje referenční zařízení (obdobná kapacita, obdobné složení SKO).

7. CELKOVÁ CENA PROJEKTU, MAXIMÁLNÍ VÝŠE POPLATKU NA BRÁNĚ

Poplatek na bráně při převzetí na Zařízení pro využití SKO představuje klíčový ekonomický výstup ekonomického modelu. Ukazuje, jaké náklady vztažené na tunu SKO budou nést původci odpadu. Výše Poplatku na bráně odpovídá potřebám modelovaného Zařízení tak, aby byla dosažena požadovaná výnosnost Projektu včetně pokrytí vstupní investice a údržby, nákladů

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

financování, nákladů spojených s likvidací nevyužitelné části odpadu a při započtení výnosů z prodeje výstupů Zařízení na trhu.

Náklady na využití odpadu v Zařízení jsou největší kategorií v celkové ceně Projektu a jsou určeny volbou technologie, délkou smluvního vztahu mezi veřejným Zadavatelem a Dodavatelem a strukturou financování, která je odvislá od objemu a kvality garancí, které je schopen Projektu poskytnout veřejný sektor.

Cena financování (úvěru) klesá s objemem garancí, které je schopen do Projektu veřejný sektor poskytnout. Tyto garance snižují riziko bank, že o peníze mohou při neúspěšném řízení Projektu přijít. Výše zajištěné fixní úrokové sazby se navyšuje s délkou splácení úvěru, protože rizika jsou do budoucna hůře předvídatelná.

Celková cena pro obce a města se bude skládat z nákladů, které bude mít Zadavatel s realizací zakázky, nákladů na přeložení a převoz odpadu z překladišť do Zařízení a dále z nákladů na využití odpadu v Zařízení.

Základ výsledné ceny pro obce bude složen:

- z přeložení a převozu odpadu z překladiště, která dle volby lokality v rámci OK může být pod 200 Kč/t SKO,
- a dle ceny za využití v Zařízení, která závisí na zvolené technologii zpracování SKO.

8. DEFINICE ORGANIZAČNÍCH VARIANT

V rámci Studie byly vymezeny organizační varianty realizace z hlediska technické / provozní / ekonomické výhodnosti při použití kritéria efektu vynaložených prostředků.

Byly identifikovány následující tři varianty:

(A) Tradiční veřejná zakázka jako model PSC (Komparátor veřejného sektoru)

(tj. komplexní realizace projektu včetně financování veřejným sektorem).

- Zadavatel si zajišťuje pozemek a nese veškerá rizika spojená s plánováním, povolením výstavby, tj. i veškerá rizika překročení doby přípravy a výstavby, resp. překročení rozpočtu.
- Zadavatel nese veškerá rizika spojená s výstavbou Zařízení, zajištěním provozu i obnovou a zastaráváním technologie, Zařízení je v majetku Zadavatele, proto nese i riziko výnosu Zadavatele z prodeje Zařízení na konci projektu.
- Zadavatel zajišťuje veškeré financování výstavby i provozu, většinou z rozpočtových zdrojů nebo municipálním úvěrem (municipální úvěr je předpokladem zpracovaného finančního modelu).

(B) Smluvní partnerství se soukromým sektorem ve variantě DBFO (Model Navrhni, Postav, Financuj a Provozuj)

- Varianta a příslušný finanční model vychází z předpokladu, že výstavba a provoz předmětného Zařízení jsou v optimální míře zajištěny soukromým partnerem, který za své investice očekává určitou míru výnosnosti.
- Dodavatel zajišťuje pozemek pro výstavbu Zařízení a z části nese smluvně dohodnutá rizika spojená s případným zpožděním při zajištění příslušných povolení výstavby. Dodavatel nese rizika překročení doby výstavby, resp. překročení rozpočtu.
- Zařízení oproti variantě A zůstává v majetku soukromého partnera a nepočítá se s jeho převodem do vlastnictví Zadavatele na konci Projektu, ani jeho obnovou.
- Dodavatel zajišťuje veškeré financování výstavby i provozu, náklady spojené s financováním jsou Dodavateli kompenzovány Zadavatelem v rámci Platebního

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

mechanismu (projektové financování je předpokladem zpracovaného finančního modelu).

- Předpokládáme smluvní garanci zajištění dodávek SKO a garanci Zadavatele při možné variabilitě odběru výstupů Zařízení (podle typu výstupu zajištěno formou garantovaných plateb Platebního mechanismu) po celou dobu Projektu (min. po dobu financování bankou).

(C) Smluvní partnerství se soukromým sektorem ve variantě Služby

- Podstatnou charakteristikou tohoto způsobu řešení je zaměření této varianty nikoliv na pořízení konkrétního Zařízení a definování požadavků Zadavatele na toto Zařízení, ale dlouhodobé smluvní zajištění služby efektivního nakládání s SKO členů Spolku, a to subjektem privátního sektoru na jeho vlastním Zařízení (existujícím, případně pořízeným v rámci Projektu), v souladu se stanovenými požadavky Zadavatele pro tuto službu na základě stanovených podmínek zadávacího řízení pro Projekt.
- Tato varianta je ze své podstaty **technologicky neutrální**, umožňuje Dodavateli nabídnout jakoukoli technologii, ovšem při splnění kritérií, které budou vymezeny Zadavatelem. Podstatným a základním kritériem je výše jednotkové ceny, účtovaná Dodavatelem na stanoveném rozhraní Projektu.

Organizační varianty byly hodnoceny z pohledu finanční dostupnosti, hodnoty za peníze a dluhového zatížení. Na základě výše uvedeného posouzení a při zohlednění projektových rizik se jako **nejvhodnější způsob realizace** jeví: **VARIANTA C.**

9. DOPAD PROJEKTŮ DO NÁKLADŮ OBCE NA ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Z podkladů IURMO vyplývá, že průměrné náklady obcí na celé odpadové hospodářství byly v ČR v roce 2014 ve výši 912,6 Kč/obyvatel/rok. Náklady na svoz a likvidaci SKO tvoří 523 Kč/obyvatel/rok.

Při Poplatku na bráně včetně přepravy z překladiště na Zařízení ve výši 2 000 Kč/t SKO by došlo ke zvýšení nákladů o 19 % při zajištění nesrovnatelně environmentálně vyššího způsobu nakládání se SKO. **Celkové průměrné náklady obcí na odpadové hospodářství by dosahovaly výše pod 1090 Kč/obyvatele/rok, tedy by došlo ke zvýšení nákladů na obyvatele o přibližně 178 Kč ročně.**

10. NÁVRH BUDOUCÍHO USPOŘÁDÁNÍ SMLUVNÍCH VZTAHŮ

Základem smluvních vztahů v Projektu bude tzv. **Projektová smlouva** uzavřená mezi Zadavatelem a Dodavatelem. Jejím předmětem bude povinnost Zadavatele předat v překládacích stanicích definované minimální množství SKO ročně po stanovenou dobu trvání Projektu, povinnost Dodavatele zajistit využití odpadu z překládacích stanic a povinnost Zadavatele zaplatit Dodavateli sjednanou cenu za stanovené množství odpadu. Pokud bude pro potřeby Projektu nutné vybudovat nové Zařízení, bude mít Dodavatel povinnost rovněž zajistit pozemek pro Zařízení, potřebná povolení pro výstavbu Zařízení a zrealizovat v dohodnuté době výstavbu Zařízení.

Aby mohl Zadavatel moci splnit svou povinnost z Projektové smlouvy dodat stanovené množství odpadu a měl rovněž dostatek prostředků na úhradu platby Dodavateli, bude muset uzavřít před zahájením realizace Projektu s jednotlivými obcemi zapojenými do Projektu **Smlouvy o dodávce odpadu**. Obsahem Smlouvy o dodávce odpadu bude povinnost obce zajistit pro Zadavatele definované minimální množství SKO ročně po stanovenou dobu trvání Projektu, včetně dopravy tohoto SKO na určené překladiště, povinnost obce zaplatit Zadavateli sjednanou cenu za stanovené množství odpadu, jakož i povinnost Zadavatele zajistit využití odpadu z určeného místa dodání.

11. ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ ZADAVATELE Z PROJEKTOVÉ SMLOUVY

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

V případě porušení nebo ukončení Projektové smlouvy z důvodů na straně Zadavatele, potažmo obcí účastnících se Projektu prostřednictvím Smluv o dodávkách odpadu, vzniknou Dodavateli vždy náklady, zejména náklady spojené s ukončením smluv s jeho subdodavateli, náklady dle smluv o financování, včetně ušlého zisku. **Tyto náklady vzniknou u projektu DBFO (varianta B) i v případě poskytnutí Služby (varianta C). Zadavatel (Spolek, potažmo nově založená obchodní společnost) nedisponuje a nebude disponovat dostatečným majetkem, z něhož by se mohl Dodavatel uspokojit v případě nesplnění závazků Zadavatele z Projektové smlouvy.**

Zajištění závazků Zadavatele je proto zásadní z hlediska možnosti Projekt jako takový realizovat. Existence zajištění závazků Zadavatele bude mít také podstatný vliv na cenu Projektu, neboť **jak Dodavatel, tak financující instituce budou posuzovat kreditní riziko Zadavatele, které se bude odvíjet právě od způsobu zajištění závazků Zadavatele z Projektové smlouvy.**

Z hlediska možností poskytnutí zajištění s ohledem na zákonná omezení v zásadě přichází do úvahy pouze ručení za závazky Zadavatele z Projektové smlouvy ručitelským prohlášením OK, případně obcí, které budou se Zadavatelem uzavírat Smlouvy o dodávkách odpadu.

Z hlediska dopadu do ceny Projektu jsou možnosti ručení seřazeny následovně od nejlevnější po nejdražší:

1. **Společné a nerozdílné ručení všech nebo některých obcí a OK** za peněžité závazky Zadavatele z Projektové smlouvy;
2. **Společné a nerozdílné ručení všech nebo některých obcí** za peněžité závazky Zadavatele se **sekundárním ručením OK** za závazky obcí z ručitelských prohlášení;
3. **Podílové ručení jednotlivých obcí** za závazky Zadavatele z Projektové smlouvy.

12. DOPORUČENÍ

Zadavatel bude muset být schopen na in-house výjimku uzavřít Smlouvy o dodávkách odpadu s obcemi bez zadávacího řízení. Obce a OK musí být schopné ručit za závazky Zadavatele. **Nositel a Zadavatelem Projektu by měla být nově založená obchodní (akciová) společnost**, nikoliv Spolek, u něž existuje riziko, že nebude moci s obcemi uzavřít smlouvy na in-house výjimku a nebude způsobilý k tomu, aby za něj obce či OK ručily.

Překladiště by měla být vybudována na náklady obcí, na jejichž území se nachází, do vlastnictví obcí, resp. jimi vlastněných společností, které vlastní pozemky, na nichž mají být překladiště vybudována.

Zadavatel by měl být provozovatelem překládacích stanic za účelem shromažďování odpadu pro Projekt a za užívání překládacích stanic by měl hradit vlastníkům nájemné, které bude promítnuto v ceně SKO účtovaného obcím.

Akcionáři Zadavatele by měl být Spolek a minimálně obce, které budou vlastníky překládacích stanic.

Akcionáři Zadavatele, Spolek a OK by se měli dohodnout na podobě ručení za závazky Zadavatele z budoucí Projektové smlouvy.

Před zahájením zadávacího řízení na Projekt by měly být uzavřeny smlouvy o smlouvách budoucích o dodávkách odpadu včetně budoucího závazku ručení a vybudování překládacích stanic.

V případě, že pro zajištění služby bude nezbytné vybudovat koncové Zařízení, pak ve variantě B i C bude vlastníkem Zařízení Dodavatel, a to s ohledem na předpokládanou dobu životnosti a skutečnost, že nejsou v současnosti zajištěny ze strany Zadavatele pozemky pro realizaci Zařízení.

Projekt by měl být zadáván jako veřejná zakázka na služby – varianta C, a to v řízení se soutěžním dialogem.

OBCHODNÍ TAJEMSTVÍ

Zadání Projektu by mělo být technologicky neutrální a mělo by být předmětem návrhu řešení ze strany uchazečů.

S ohledem na časové hledisko doporučujeme, aby kvalifikační podmínkou bylo doložení reference týkající se realizace funkčního zařízení na využití SKO o odpovídající kapacitě odpadu a složení SKO.

V návaznosti na předložené návrhy řešení by měla být v soutěžním dialogu také otevřena otázka délky trvání Projektové smlouvy.

Princip vnitřní solidarity bude zajištěn jednotnou cenou na všech překladištích odpadu.

13. NÁVRH NUTNÝCH KROKŮ PRO REALIZOVATELNOST PROJEKTU DO ROKU 2024

Nutné kroky	Počet měsíců
Rozhodnutí o pokračování Projektu	Do 6 měsíců
Založení Zadavatele jako akciové společnosti	Do 9 měsíců
Příprava a uzavření smluv o smlouvě budoucí o převodu odpadu na Zadavatele	Do 9 měsíců
Příprava zadávacích podmínek zadávacího řízení na Projekt	Do 9 měsíců